

V

ážený čtenáři, dílko, které se Ti dostává do rukou, si neklade za cíl moralizovat nebo soudit, ale ukázat, že láska je jediná síla, která boří zdi nesnášenlivosti, zloby i slepé horlivosti. Příběh, který jsem napsal před 35 lety, v době totality, se odehrává na konci 19. století. Děj samotný je psán na motiv skutečné události, o které jsem slyšel ještě jako dítě a která se uložila hluboko do mého srdce. Snažím se v něm poukázat na skutečnost, že jen pravá láska jde přes hranice ideologie či náboženské zatvřelosti. Bez ohledu na vyznání, ke kterému se kdo hlásí – pokud je člověk sice „zásadový“, ale bez lásky (1K 13. kap.), může být pro své okolí nepříjemný, až nebezpečný. Chtěl bych váženého čtenáře vybídnout k přemýšlení nad vlastními životními postoji a především jej povzbudit k hledání Božího království, které může být skrze lásku již mezi námi.

Petr Staš

1

Bylo krásné letní ráno. Čerstvý vzduch, prosycený vůní sušeného sena, nesl první ozvěny probouzející se vesnice položené v malebném údolí. S přibývajícím slunečním jasem okolní kopce jako by vyjasňovaly svou zasmušilou tvář. Ke krásnému ptačímu zpěvu se přidaly i zvuky z vesnice. Zvláště kohouti svým kokrháním oznamovali všem příchod nového dne. Vesnice začala ožívat. Z komínů chalup se vyvalil kouř. Obecnímu pasákovi jdoucímu od dolního konce dědiny vyváděli hospodáři krávy. Na konci dědiny za Vaňkovým statkem pak pasák zatočil stádo, teď již dost početné, doleva a stoupal s ním do kopce. Tam nahoře se spásalo to, co se nedalo sklidit.

Nad vesnicí na kraji lesa se zastavil mladík, asi dvacetiletý. Soustředěně hleděl dolů. Očima přejížděl celou dědinku i okolní malebné kopce s hrdými smrky po stráních. Bylo na něm znát pohnutí. Ač chudě oblečen, s tlumokem na zádech, byla patrná jeho pěkně rostlá postava. Blondatými vlasy, nesoucími známky dlouhé cesty, si pohrával ranní větřík. Pohnutí, které vyzařovalo z celé jeho bytosti, se nejvíce odráželo v upřímném pohledu jeho modrých očí.

Chvíli tu stál, jako by se nemohl nabažít pohledu na dědinu, a pak se rozhodl sejít dolů. Rukou ohnul

haluz, jež mu překážela, a vykročil. Nešel přímo do vesnice, ale obcházel ji zleva. Mířil k osamocenému chalupě stojící přes údolí nad vesnicí, až pod samým lesem. Zprvu kráčel rychlým krokem, ale když se přiblížil k chalupě, zpomalil. U samého plotu se zastavil. Opět, jako na kopci, pohlížel na statek se silným pohnutím. Ranní slunce osvětlovalo dřevěné stavení se šindelovou střechou, poznamenanou zubem času.

Napravo stála stodola, stíněná rozložitou lípou. Hned vedle byl chlév, ze kterého se ozývalo bučení krávy. I když bylo patrné, že zde nevládne nadbytek, všude byl pořádek a čisto.

Náhle vrzly dveře od stavení. Vyšla z něj selka, asi tak pětáctičátnice plnoštíhlé postavy. Bílý čepce, pod nímž byly sčesané světlé vlasy, jí pěkně ladil s červenou sukní. Kráčela směrem k chlévu. Náhle se zarazila. „Maminko,“ ozval se chlapec, který dosud tiše stál u plotu. Selka se na něho pozorně zadívala. Vtom se její ustaraná tvář rozjasnila. „Lumíre,“ vykřikla, „kde se tady bereš? Jak je to možné, že jsi tady?!“ V hlase bylo znát úlevu, ale i velké překvapení. „Jsem vyučen..., maminko.“ Chlapec odpověděl tak, že si nešlo nepovšimnout, jak se kochal slovem maminka. Padli si do náruče. „Pojď dál, umyješ se a budeš mně vše vypravovat,“ řekla matka a vedla svého syna

do stavení. Stanuli v sednici, útulně, ale skromně zařízené. „Moc se toho tady nezměnilo, co jsem odešel.“ „Nemáme peníze, ale nestěžujeme si.“ „A kde je otec?“ otázal se chlapec pojednou, obraceje svou tvář k matce. Selka sklopila oči, z nichž vytryskla zadržovaná slza. Mlčela. „Je snad nemocný?“ ptal se hoch dychtivě. „Tatínka..., tatínka už nemáme. Zemřel loni v srpnu. Utrápidi ho. Dobře víš, jak jsou ve vesnici proti nám. Dělají nám samé naschvály pro naši víru,“ začala matka vypravovat, osušujíc si oči zástěrou. „Jak jsi odešel do Telmontu do učení, přišel do vesnice nový farář. Hned začal obcházet vesničany. Jednou přišel také k nám. Bylo to takhle v neděli navečer. Začal se vyptávat, jak se máme, až pak převedl hovor na náboženství. Dobře věděl, kdo jsme, proto začal chválit neomylnost katolické církve se všemi jejími svatými. Tatínek chvíli poslouchal, ale pak se proti tomu tvrdě postavil a z Písma dokazoval, jak se mýlí. Tenkrát odešel farář velmi rozladěn. Od té doby proti nám v kostele štvál lidi. Ukazoval na nás jako na kacíře, jako na černou skvrnu vesnice. Dobře víš, jak se někteří z dědiny nechají zfanatizovat. Zvláště pak Kejza, ten byl nejhorší, je to zarytý katolík. Jednou o žních, když jsme byli mlít obilí, nařkli nás, že jsme si určitou část ukradli. Nebylo dovolání. Dokonce na podzim

přijeli a sebrali nám část zásob. Zimu jsme díky Pánu přečkali, ale tatínka to velice trápilo. Víš, jaký to byl zbožný muž. Vždy chtěl ostatním pomáhat, a teď na něj všichni ukazovali jako na špatného člověka. Byl už i tak chatrného zdraví a pod tíhou záště vesničanů ulehl. Pak to šlo již rychle. Jeho poslední slova byla, abychom pevně stáli ve víře a nebáli se nikoho, jediné Boha. Velice tě ještě pozdravoval.“ Vdova najednou, jakoby vytržena z myšlenek, prudce pohlédla na syna. „Proč jsi nepřijel na pohřeb? Psala jsem ti přece dopis!“ Lumír nechápavě zvedl oči. „Jaký dopis?“ „Dostával jsi přece od nás psaní a občas balík.“ „Ne,“ hoch vykulil oči od pláče ještě červené. „Vy jste mi psali?“ „No samozřejmě!“ „Tak se tedy asi někde ztrácely!“ odušil chlapec. „Ale tvoje dopisy nám chodily. To je divné, velmi divné...“ Dyková kroutila hlavou, nemožouc to vůbec pochopit. „To jsi nemohl napsat, že ti dopisy nechodí?“ „Maminko, prosím tě, netrap se tím a vypravuj dál,“ pravil chlapec a hladil přitom matce její upracovanou ruku. „No, co bych měla dál vypravovat? Maje velkou starost o tebe i o Tomáše, umřel.“

Lumír, který doposud stál, usedl pomalu za stůl proti matce. Hleděli na sebe. Syn zdrcen pro něho čerstvou zprávou, matka zase s rozjitřenou starou, velmi bolavou ránou. „Kde je Tom?“ vyhrkl. „Ještě spí.“

Dnes má první den prázdnin. Ale já tady povídám, a ještě jsem ti nic nepřipravila.“ Matka Dyková rychle vstala, osušila si slzy a začala připravovat chlapci jídlo. Vyptávala se, jaká byla cesta a jak se měl. Hoch odpovídal ze začátku dost roztržitě, pak se však rozhovořil. Vypravoval, jak se mu stýskalo, ale že se tam bratři o něj dobře starali. I když mu tam v podstatě nic nescházelo, mnohdy se mu chtělo rozběhnout se domů. V takových chvílích mu byla posilou malá knížečka – Nový zákon a Žalmy. Hned ji také vytáhl, neboť matka již připravovala pečené brambory, ke kterým přinesla na stůl tvaroh a studenou podmáslou polévku. Byl zvyklý jak z domova, tak i z učení na ranní pobožnosti.

Sotva vdova vše připravila na stůl, bouchly v síni dveře. Do sednice vstoupil Tomáš, chlapec asi patnáctiletý, veselého vzezření. Podobnost obou bratrů byla nápadná. „Dobré ji..., Lu... Lumíre!“ vykřikl a vrhl se svému bratru do náruče. To bylo vypravování! Hoši seděli na kanapi a měli tolik novinek, že si skákali do řeči.

„Hoši, pojdte ke stolu. A ty, Lumíre, přečti z Písma pasáž, která tě nejvíc posilovala,“ pobídla matka oba chlapce. Hoši zvažněli a přistoupili ke stolu. Lumír uchopil knihu a vyhledal to „své“ místo.

„Jak důstojné jest, Hospodine, jméno tvé...“ četl vážně, až zaníceně. Slova, jak se zdálo, ho velmi uchvacovala. Matka s Tomášem poslouchali s nevšedním pohnutím. Hoch dočetl. Nastalo hluboké ticho. Přerušila je matka. „Poklekněme a poděkujme Pánu Bohu za jeho předivné cesty. Poděkujme mu za jeho přenesmírnou lásku.“ A vdova se svými syny poklekla. Milou světnicí, ozářenou letním sluncem, se nesla modlitba vděčnosti k nebeskému Otci.